

ZÁCHRANNÝ ARCHEOLOGICKÝ VÝZKUM NA HRADIŠTI U BRANOVA, OKR. RAKOVNÍK

Kateřina Blažková – Daniel Stolz – Dana Stolzová

1. ÚVOD

Na konci března 2012 při pravidelném monitoringu nemovitých archeologických památek na území bývalého okresu Rakovník bylo pracovníky Archaia, o. p. s., Praha zjištěno narušení části cca 1,50 m vysokého severního valu hradiště u Branova (*obr. 1*) lesní technikou při těžební činnosti v místech, kde dříve byla patrná cca 0,80 m hluboká valem vyšlapaná stezka pro pěší, evidovaná archeology již minimálně 15 let (*obr. 2*). Z narušeného profilu při té příležitosti vyzvedli pražští archeologové jeden keramický zlomek patrně pravěkého stáří a o situaci informovali pracovníky ÚAPPSC a Muzea T. G. M. Rakovník provádějící výkon archeologické památkové péče na Rakovnicku. Pracovníci zmíněných dvou institucí provedli okamžitou kontrolu terénní situace a zkontaktovali příslušnou lesní správu za účelem získání informací o investorovi těžby. Vzhledem k tomu, že lesní těžbu prováděla přímo Lesní správa Křivoklát, došlo záhy ke schůzce zástupců obou stran na místě. Lesní těžba poměrně velkého rozsahu na nemovité kulturní památce, vedené ve státním seznamu nemovitých kulturních památek pod č. rejstříku 33725/2-2768, ke dni 30. 3. 2012 skončila a bylo dohodnuto, že profil zemního valového opevnění čerstvě narušený koly lesní techniky o dalších cca 0,30 m bude vzápětí archeologicky zdokumentován na náklady investora těžební činnosti v rámci záchranného archeologického výzkumu. Současně byl investor poučen o potřebě vyplývající ze zákona informovat archeologické památkové instituce o případných dalších těžebních záměrech na území spravovaném Lesní správou Křivoklát, aby napříště nedocházelo k takto politováníhodným a nechtěným porušením jak památek zapsaných ve státním seznamu, tak dosud nezapsaných lokalit, jejichž množství v lesním prostředí je velké.

Obr. 1. Branov. Poloha lokality na mapě ČR

Obr. 2. Branov. Stezka valem na fotografii z roku 2003 (nahore) a 2012 (dole)

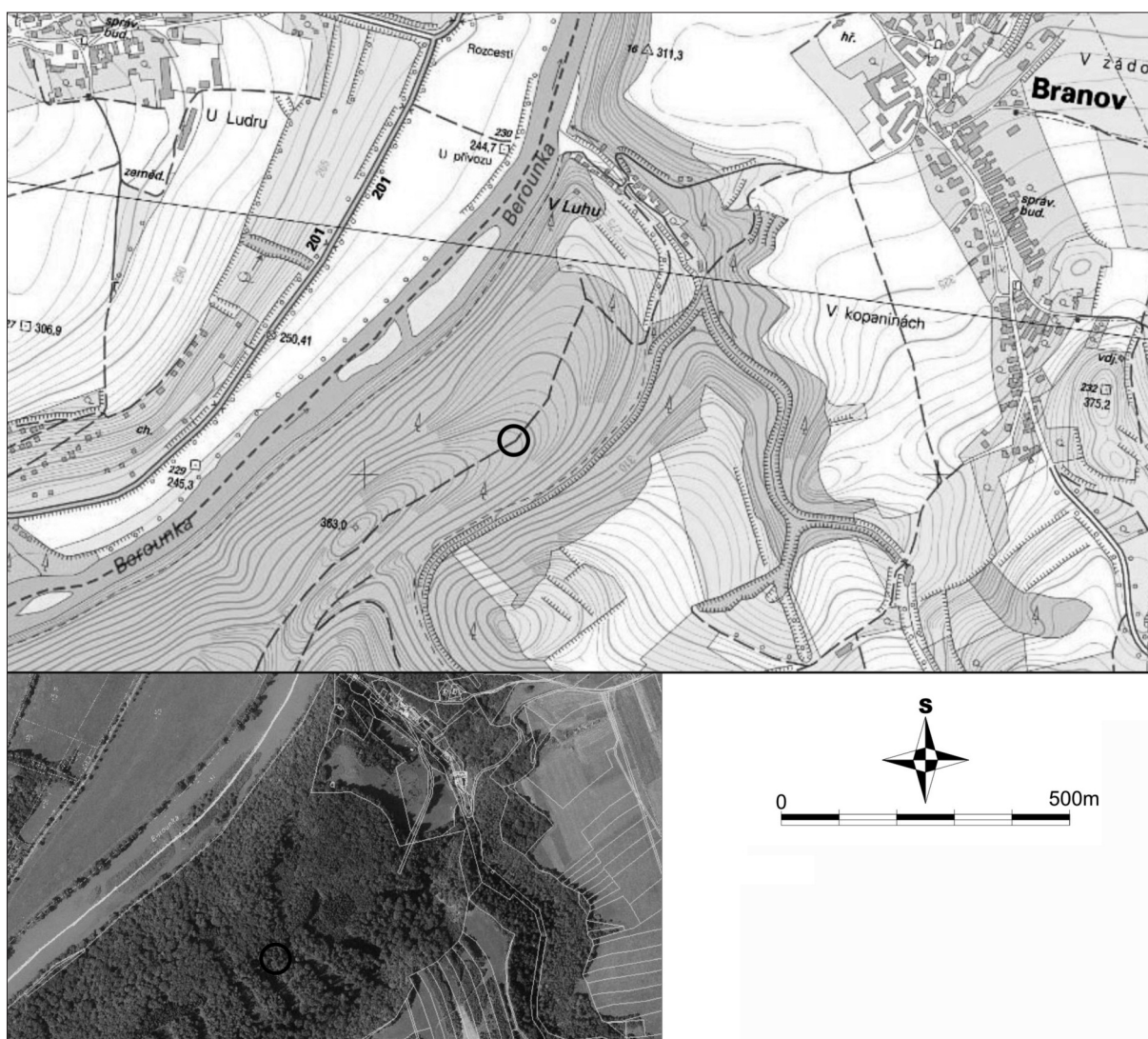
2. LOKALIZACE NALEZIŠTĚ

Zkoumané místo leží na úzké šíji na ostrožně ukončující severní hřeben vrchu Štulec nad Berounkou nad osadou Luh u obce Branov, v místě zvaném též Na Propadeném zámku. Zde byla vyměřena plocha, která

zahrnovala ve dvou místech poškozený severní val (obr. 3). Zaměření plochy bylo provedeno v systému JTSK (souřadnice XY) 785750 1045950; 785750 1045940; 785730 1045950; 785730 1045940.

3. GEOMORFOLOGICKÝ POPIS, PODLOŽÍ A PŮDNÍ POKRYV

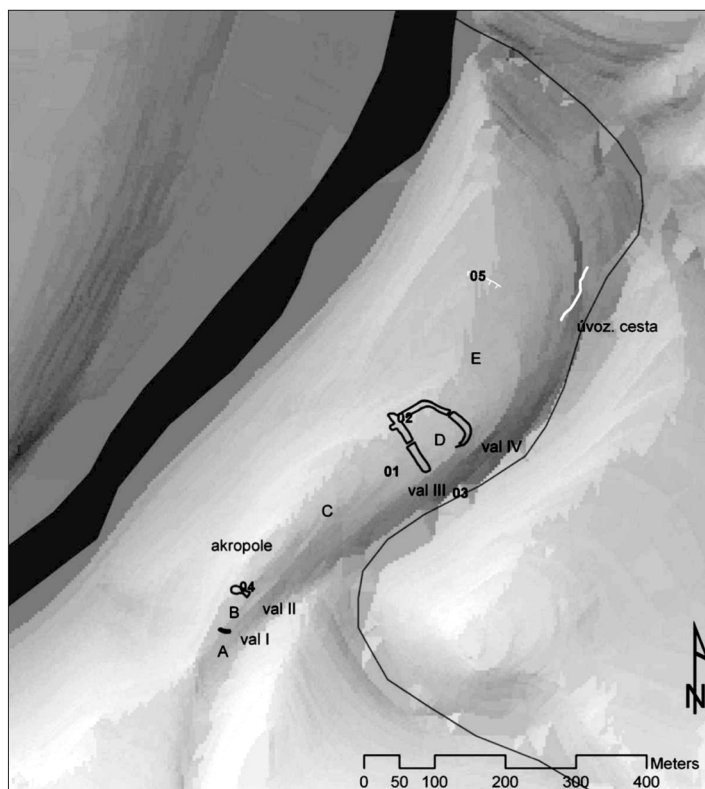
Lokalita se nachází asi 1 km jihozápadně od obce Branov na ostrožně tvořeném údolím řeky Berounka a údolím jejího bezejmenného pravobřežního přítoku. Hradiště má trojúhelníkový tvar o rozměrech cca 450 × 80 m (obr. 4). Úzká šíje na jihozápadě je přepažena dvěma mohutnými příčnými valy vzdálenými od sebe 40 m. Od šíje se plocha ostrožny (a tím i hradiště) rozšiřuje a pozvolna sklání k severovýchodu, kde nakonec klesá do údolí bezejmenného přítoku Berounky. Zhruba v půlce délky ostrožny byly vybudovány další dva příčné valy (vzdálené 60–80 m). Na severním boku jsou spojené obvodovým valem. Ty oddělují hradiště od zbytku ostrožny, která už jeho ploše nepatřila. Boky hradiště jsou tvořeny strmými srázy. Z tohoto důvodu se na bocích zřejmě nacházelo jednodušší opevnění (např. dřevěná palisáda). Svahy ostrožny jsou pokryty drobnou sutí, která svědčí o dlouhodobé erozi svahu i vrcholové části plošiny. Půdní eroze by také mohla vysvětlit absenci movitých artefaktů v některých částech prostoru ostrožny. Na špičce ostrožny byla objevena hluboká úvozová cesta, která není v současné době využívána. Pokud by šlo o pozůstatky původní přístupové cesty, pokračovala by pak dále po hraně svahu přímo k bráně, která byla ověřena magnetometrickým měřením na konci severního valu. Tato cesta je jediným snadným přístupem z ostrožny do údolí řeky Berounky (Křišťuf – Kovářová 2006).

Obr. 3. Branov. Širší okolí místa výzkumu

Bioregion Křivoklátsko zaujímá téměř celý geomorfologický celek Křivoklátské vrchoviny a severní cíp Plasské pahorkatiny. Reliéf tvoří zvlněná plošina rozčleněná hlubokými údolními zářezy se skalními výchozy odolných hornin. Ty zpestřují v podobě skalnatých vrcholů a kamýků i náhorní pahorkatinu, především na jih od Berounky. Základním půdním typem jsou středně úživné hnědé lesní půdy na těžších i lehčích zvětralinách různých hornin, především břidlic a kambrických vulkanitů. V plochých úsecích a hlubších zvětralinách a hlinitých pokryvech tvoří větší ostrovy půdy ilimerizované, v jižní části i pseudogleje, okrajově též hnědozemě na spraších. Z geologického hlediska je tvoří svrchní proterozoikum, tvořené zde hlavně jílovitými břidlicemi a drobami. Břidlice získaly stářím a tlakovými proměnami značnou pevnost, takže spolu s drobami tvoří pevný skalnatý podklad.

Křivoklátsko je známé svými rozsáhlými lesními komplexy, kde se dosud zachovaly poměrně velké části porostů s přirozenou skladbou, málo změněné činností člověka. Místy se příroda udržela v téměř nezměněné podobě, tak jak vypadala v historických dobách. Rozsáhlé lesní porosty zaujmají až 64 % plochy oblasti. Na náhorních plošinách se dochovaly kyselá a teplomilná doubrava, na mírnějších svazích a vrcholech kopců květnatá bučina. Na strmých svazích v údolích se vyskytují rozsáhlé suťové lesy, v nichž se místy nachází i vzácný tis červený (Škoudlínová 1999).

Obr. 4. Branov. Plán hradiště. Podle P. Křišťufa a T. Křišťufové

4. HISTORIE NALEZIŠTĚ

4.1. Pravěké osídlení Křivoklátska

Křivoklátsko se svou nadmořskou výškou (300/400–600 m n. m.), horšími klimatickými a půdními podmínkami než jaké panují např. v sousední Rakovnické nebo Hořovické kotlině, se řadí v období zemědělského pravěku k územím s řidším osídlením. Malá sídliště zde sice můžeme najít již od neolitu, ale jejich trvání je poměrně krátké a výskyt sporadický.

Za malou četnost osídlení, respektive stav poznání tohoto území, však neodpovídají jen přírodní podmínky. Během 19. a 20. století věnovali archeologové tomuto prostoru jen málo pozornosti (výjimku tvořil jen F. Pelz či T. Durdík, který se zabýval převážně raně a vrcholně středověkými lokalitami). Přednost dávali lépe dostupnému sousednímu Berounsku a Rakovnicku nebo Českému krasu s bohatšími archeologickými nalezišti. Teprve v poslední době dochází k určitému zlepšení, kdy je prováděn průzkum výšinných poloh ve spolupráci ÚAPPSC (D. Stolz a D. Stolzová), Muzea T. G. M. v Rakovníku (K. Blažková) a KAR ZČU v Plzni (J. John). Zkoumání a poznání Křivoklátska je bohužel ztíženo i tím, že na většině jeho území se rozprostírají rozsáhlé lesní porosty využívané po dlouhou dobu k lovu nebo těžbě dřeva (přemyslovský královský hvozď a poději Lánská obora), které v současné době ztěžují poznávání klasickými metodami, např. povrchovými sběry. Snad do budoucna přispěje k širšímu poznávání u nás zatím méně využívaná metoda leteckého laserového skenování (LIDAR). Dalším faktorem, který ovlivňuje stav bádání tohoto území, je i malá stavební činnost, která by přispěla do databáze lokalit novými nálezy díky záchranným archeologickým výzkumům.

Výše uvedené skutečnosti tedy výrazně znesnadňují zkoumání vývoje pravěkého osídlení. Naše současné poznatky se tak opírají především o vizuálně nápadná hradiště, mohylníky a náhodné nálezy. V budoucnu můžeme bezpochyby očekávat značný nárůst archeologických lokalit.

Osídlení Křivoklátska prvními zemědělci je známo zatím jen z povrchových průzkumů, kde období kultury s lineární keramikou máme doloženo sídlištěm situovaným na terase na levém břehu Berounky u Hýskova a kulturu s vypíchanou keramikou pak známe ze dvou sídlišť, a to z mírného svahu v horním toku Ryšavy u Nového Domu a z údolí Libotického potoka východně od Hudlic (Stolz – Matoušek 2006, 219). U výše jmenovaných lokalit se jedná pravděpodobně jen o krátkodobé pokusy kolonizace na okrajích neolitických sídelních oikumen (Stolz 2011).

Ze staršího eneolitického období prozatím nemáme doloženy žádné aktivity. Teprve v mladší fázi středního eneolitu jsou zde osidlovány skalnaté výběžky a ostrožny nad Berounkou a jejími přítoky. Dnes známe nejméně čtyři lokality: tři mezi Račicemi a Újezdem nad Zbečnem (John – Stolz 2008) a jednu u Hřebečnicků (Stolz – Stolzová 2006). Nejbohatším výšinným sídlištěm je skalnatý výběžek u Újezdu nad Zbečnem, objevený v roce 1953 dr. Birnbaumovou (Štiková 1954). Sběry zde bylo získáno přes 130 zlomků keramiky (většinou s povrchem zdobeným typickým slámováním), dva zlomky mazanice, štípaný nástroj a část mlýnu na drčení obilí. Dvěma zlomky je zastoupena i kultura kulovitých amfor.

V mladém eneolitu doklady osídlení opět mizí a více nálezů přináší až doba bronzová. Ze starší doby bronzové známe sídliště ze západního okraje Hýskova a z Nového Jáchymova, které našel J. Kopš v roce 1943, kdy zde prozkoumal při stavbě silnice jeden objekt s keramikou únětické kultury (Stolz – Matoušek 2006, 241, 248). Z archeologických výzkumů T. Durdíka na hradě Křivoklátu pak pochází několik únětických střepů, které by mohly poukazovat na existenci výšinného sídliště nebo hradiště (Čtverák et al. 2003, 155).

Ve 20. letech 20. století bylo prokopáno v lánské oboře pět mohyl s žárovými pohřby vybavenými keramickými nádobami, dvěma bronzovými dýčkami a bronzovou sekerou (Beneš 1959, 40). Mohyly pocházejí ze střední doby bronzové. Další mohylníky pak známe od Velké Bukové a Zbečna (Sklenář 2003). Při stavbě silnice na západním okraji obce Hýskov v roce 1923 bylo získáno vedle výše zmíněných únětických střepů i několik sídlištních středobronzových zlomků keramiky (Matoušek – Stolz 2006).

Mladší dobu bronzovou zastupují sídliště u Hudlic, Stradonic a již známého Hýskova (dvě polohy). Ze Stradonic pochází knovízská keramika z laténského oppida, kde ji našel K. Lokay (Sklenář 1978, 12).

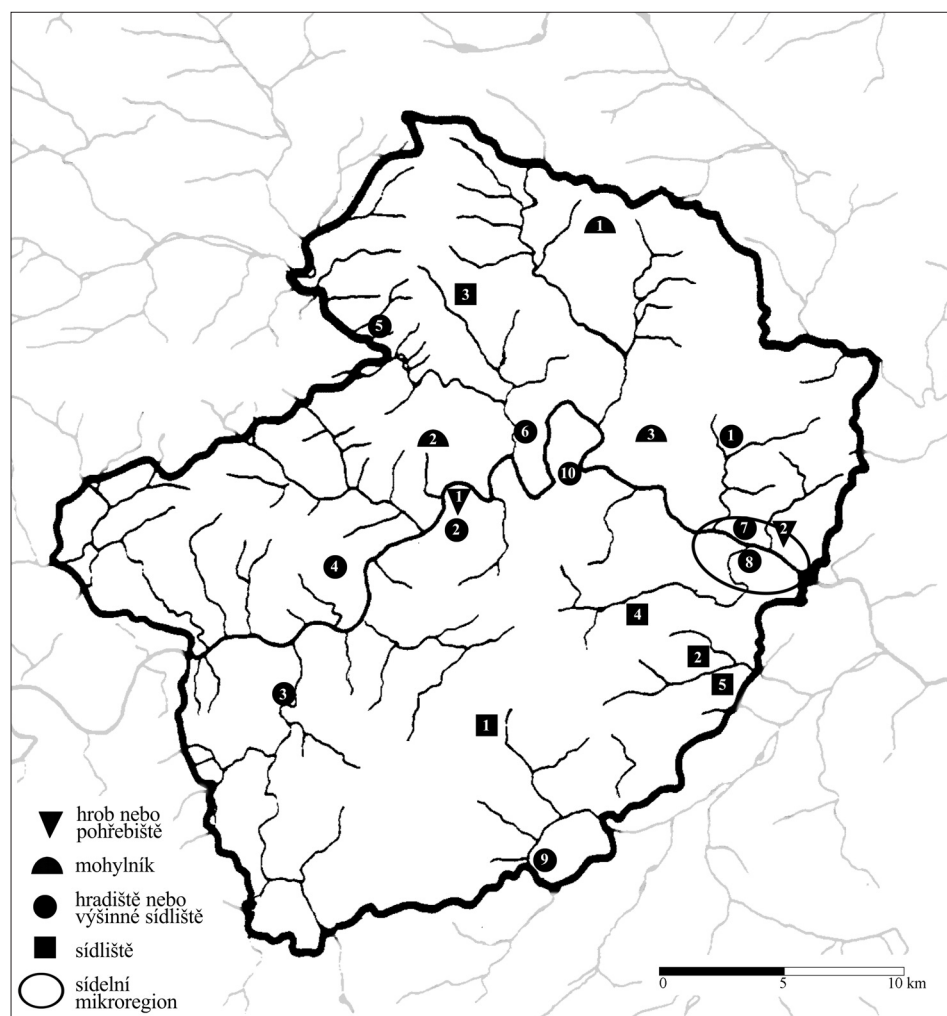
Z pozdní doby bronzové (štírtarská kultura) k již známým lokalitám z Hýskova a Stradonic přistupuje sídliště u Trubské objevené povrchovými sběry manželů Stolzových v roce 2004 (Stolz – Matoušek 2006, 252) a hradiště nebo výšinná sídliště u Branova, Čilé (Maličský 1950) a Křivoklátu. Posledně zmíněné hradiště pod dnešním hradem Křivoklátem bylo zachycené při výzkumech T. Durdíka na trojúhelníkovité ostrožně o rozměrech cca 300 × 150 m v zákrutu Rakovnického potoka. Během výkopů zde byla na více místech zjištěna štírtarská kulturní vrstva, dále příkop v místech při průkopu branou a v severním parkánu část zahlobené chaty (Čtverák et al. 2003, 155).

Ze staršího úseku doby halštatské prozatím nemáme doloženy žádné lokality. V pozdní době halštatské a časné době laténské známe žárové pohřebiště u Hýskova (Sklenář 1978, 22), sídliště u Stradonic (dvě polohy – Stolz – Stolzová 2001) a hradiště nebo výšinné sídliště u Bělče (Stolz – John – Žák 2012), Čilé (Baštová – Bašta 1987), Hřebečnicků (Stolz – Stolzová 2006), Křivoklátu a Točnicku (Benková – Čtverák 2000). Zajímavý je nález u Branova z 80. let 19. století, kdy zde byl náhodně objeven bohatý časné laténský žárový hrob bojovníka vybavený devíti keramickými nádobami, železným mečem s pochvou, štítem (dodržovala se železná dvoudílná zdobená puklice a obvodové kování), železným sekáčem, menším železným nožem a železnými a bronzovými kroužky (Sankot 1994).

Nejznámějším pravěkým objektem na Křivoklátsku je bezesporu jedno z nejvýznamnějších českých oppid, které vyrostlo u Stradonic na pravém břehu Berounky, na vrchu obtékaném Habrovským potokem. Založeno bylo někdy po polovině 2. století př. n. l. a dosáhlo rozlohy 90 ha. Pozvolný úpadek oppida pak souvisí s rozpadem bójské moci v české kotlině v 2. polovině 1. století př. n. l. Oppidum bylo definitivně opuštěno nebo zničeno kolem roku 30 př. n. l. (Rybová – Drda 1994).

Zázemí stradonického oppida tvořilo nejméně osm sídlišť v jeho těsné blízkosti zjištěných při povrchových výzkumech (západně od Hýskova, dvě polohy jižně od oppida a východně od Stradonic) a během záchranných výzkumů (západní okraj Hýskova, střed Nižboru a severozápadní a severní okraj Stradonic). Není však vyloučeno, že některá z nich byla založena a mohla také zaniknout již před vznikem oppida, tj. ve 3. století př. n. l. (Polišenský 2003; Stolz – Stolzová 2001). Ze zbývajících částí Křivoklátska známe překvapivě pouze jedno sídliště, a to od Broum, které náleží mezi 4. a 1. století př. n. l. Zdá se tedy, že asi od 3. století a především od 2. století př. n. l. využívali Keltové velice intenzivně východní okraj Křivoklátska, avšak ostatní oblasti zůstávaly téměř liduprázdné (Stolz 2011, 512).

V době římské a stěhování národů se na Křivoklátsku setkáváme s osídlením zatím jen už na známých lokalitách u Stradonic při rozšiřování pískovny a hloubení silážní jámy (Motyková-Šneidrová 1962), kde bylo odkryto sídliště trvajících od 1. do 3. století, a na jihovýchodním okraji Hýskova (Břicháček 1982).

Obr. 5. Křivoklátsko. Významné archeologické lokality. Hrob nebo pohřebiště: 1 Branov; 2 Hýskov. Mohylník: 1 Lány; 2 Velká Buková; 3 Zbečno. Hradiště nebo výšinné sídliště: 1 Běleč; 2 Branov; 3 Čílá; 4 Hřebečníky; 5 Chlum (zatím nedatováno); 6 Křivoklát; 7 Nižbor (zatím nedatováno); 8 Stradonice; 9 Točnick; 10 Újezd nad Zbečnem a Račice. Sídliště: 1 Broumy; 2 Hudlice; 3 Nový Dům; 4 Nový Jáchymov; 5 Trubská. Sídlní mikroregion: Hýskov–Stradonice

Na základě historických pramenů, etnografie a archeologických nálezů víme, že křivoklátské lesy musely být intenzivně využívány k letní pastvě, lovu, rybolovu, sběru medu, lesních plodin a léčivých rostlin, získávání vhodných organických surovin pro výrobu artefaktů, výrobě dřevěného uhlí, prospektorské činnosti atd. Vedle toho tudy bezpochyby procházely stezky spojující okolní osídlené oblasti a u nápadných přírodních útvarů uctívali naši předci svá božstva. Podle archeologických nálezů sem můžeme bez větších pochybností zařadit vrch Velíz u Kublova s početnými nálezy kamenných broušených nástrojů a bronzových artefaktů (Stolz 2011) nebo známý podmokelský poklad keltských mincí (Paulsen 1931; Castelin 1965).

4.2. Historie výzkumu na lokalitě

Mezi prvními badateli, kteří věnovali pozornost branovskému hradišti, byl J. E. Vocel (Vocel 1868, 431) ve svém *Pravěku země České*. „Propadný zámek“ neunikl ani J. L. Píčoví, jenž ho datoval do slovanského období (Píčoví 1909, 360–361, jako Nezabudice, 363–364). Z pozdějších badatelů se snažil zařadit hradiště také berounský a hořovický archeolog J. Maličský (1950), který jej, na základě jím nalezené keramiky, datoval do období časného latěnu. Zásadní změny nepřinesly ani průzkumy T. Durdíka (1978), V. Kašpara (ústní sdělení) či sběry D. a D. Stolzových, kterým se podařilo v roce 2005 najít několik pozdně bronzových

zlomků keramiky (s vertikálním hřebenováním) a dva blíže neurčitelné raně středověké střepy. O rok později, v roce 2006, se touto lokalitou zabývala Katedra archeologie Západočeské univerzity v Plzni. Ta zde pod vedením P. Křišťufa a T. Kovářové provedla nejdříve vizuální povrchový průzkum spojený s mikrosondáží a o rok později s geodetickým zaměřením lokality, geofyzikální průzkum vybraných oblastí za pomoci cesiového magnetometru a studium vlivu půdní eroze na transformaci archeologických dat pomocí drobné mikrosondáže (*Křišťuf – Kovářová 2006; Křišťuf – Křišťufová 2010*).

Na základě starých sběrů a již zmíněného výzkumu ZČU v Plzni máme doloženo využívání ostrožny v pozdní době bronzové, době halštatské (?), raném středověku a 13. století. Aktivity nebo osídlení na ploše hradiště nebyly ani v jednom období zřejmě příliš intenzivní. Stáří opevnění prozatím nebylo bezpečně určeno. Volba pro umístění hradiště byla patrně spjata s dopravněgeografickým faktorem, křížením komunikací. Hradiště leží v blízkosti brodu přes Berounku.

5. CÍL, METODA A POSTUP ZÁCHRANNÉHO VÝZKUMU

Cílem výzkumu po začistění narušených profilů bylo zjistit informace o konstrukci valového opevnění, které je v těchto místech zřejmě z důvodu jednoho ze dvou možných vstupů do hradiště nejmohutnější, popřípadě dataci jeho založení či terénních úprav.

V místě dvou porušení valu proběhlo začistění profilů a zaměření pomocí GPS. Dokumentace řezů valem byla provedena na základě metodiky kresebné dokumentace nadzemních antropogenních relikvií a fotografické dokumentace (*obr. 6*). Poté byla provedena prospekce jednotlivých vrstev mikrosondáží za účelem získání datovacího materiálu. Terénní část výzkumu proběhla ve dnech 5. až 8. června 2012.

6. POPIS TERÉNNÍ SITUACE

Na zkoumané lokalitě byly začistěny dva řezy valem vzdálené od sebe 750 cm. V místě řezu č. 1 vede stará úvozová cesta narušující celou výšku a šířku valu. Pro začistění, dokumentaci a ovzorkování byl vybrán jeho jihovýchodní profil, který byl více poškozen. Val je v této části v koruně vysoký 166 cm a široký 934 cm.

Řez 1 (*obr. 6*)

Na řezu bylo zachyceno šest vrstev:

- 1 - humus; šedohnědá kyprá prachovitá hlína;
- 2 - šedohnědá okrová prachovitá hlína, ojediněle uhlík, mírně ulehlá;
- 3 - okrová prachovitá hlína s drobnými kameny, příměs jílu, ojediněle uhlík, směrem k bázi se zvyšuje obsah jílu;
- 4 - šterkovito-jílovitá (40/60 %), tmavě okrová silně ulehlá;
- 5 - červeně okrová jílovitá hlína, mírně promísená vr. 4;
- 6 - červenookrová jílovitá hlína s příměsí kamenů - podloží.

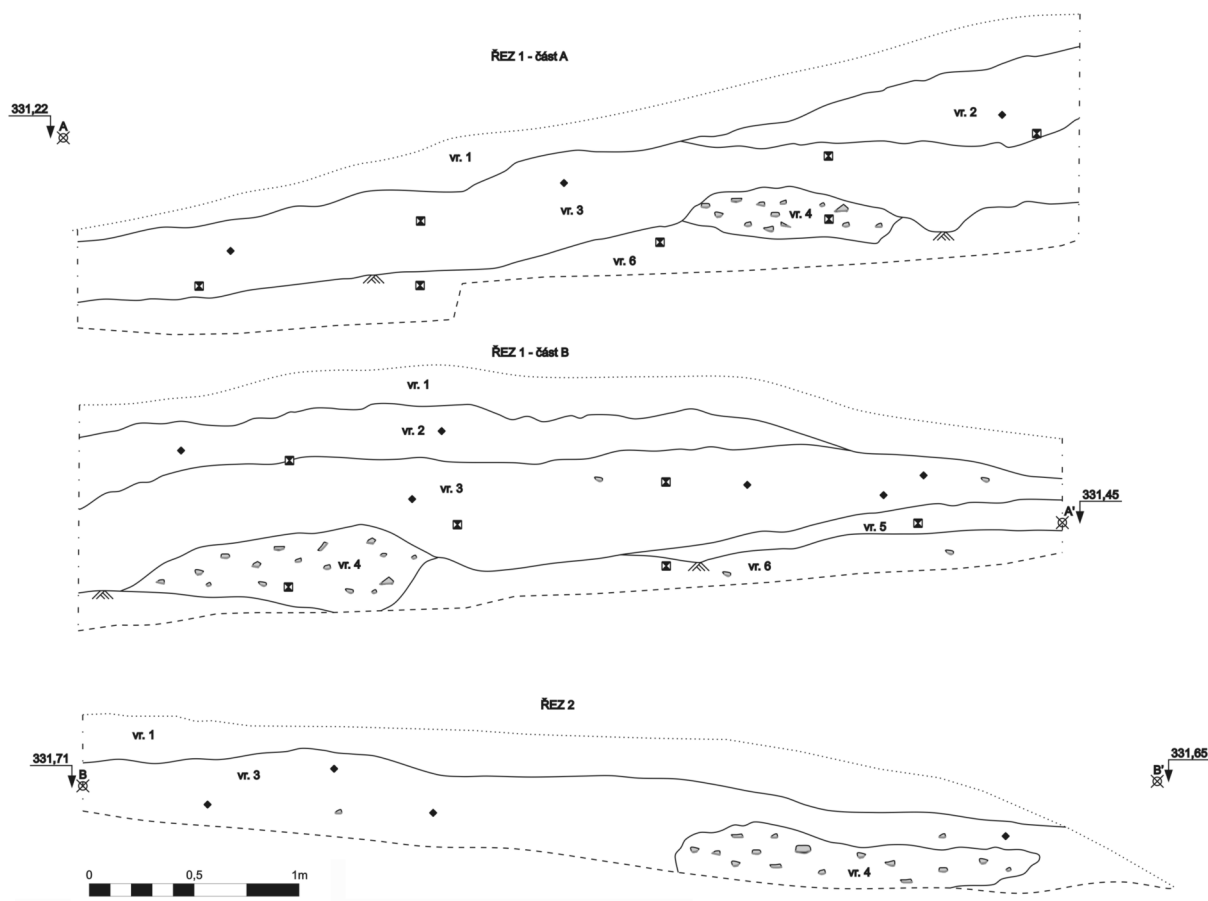
Řez č. 2 se nachází v dalším již starším průchodu valem, který narušuje jen jeho svrchní část. Při těžbě dřeva na jaře roku 2012 byl nevýrazně rozšířen. Tento průchod poškozuje val v délce cca 800 cm do hloubky 40 cm. Dokumentován byl jeho severozápadní profil.

Řez 2 (*obr. 6*)

- 1 - humus; šedohnědá kyprá prachovitá hlína;
- 3 - okrová prachovitá hlína s drobnými kameny, příměs jílu, ojediněle uhlík, směrem k bázi se zvyšuje obsah jílu;
- 4 - šterkovito-jílovitá (40/60 %), tmavě okrová silně ulehlá.

Zajímavou se pro nás jeví vrstva č. 4, jež by mohla vymezovat původní šířku dnes již rozplaveného valu. V tomto případě by se mohlo jednat o zbytky čelní a zadní konstrukce, která byla tvořena více udusanou šterkovito-jílovitou hmotou původně snad zpevněnou nebo přidrženu dřevěnou konstrukcí (?). Šířka původního valu by tak činila cca 4 m.

Z vrstvy 2 byl také vyzvednut ojedinělý movitý archeologický materiál - jeden velmi malý atypický keramický zlomek neurčitého stáří (středověk?) a jeden keramický zlomek se zelenou glazurou novověkého stáří, které však k dataci valu vzhledem k místě jejich výskytu nejsou směrodatné a vypovídají spíše o lidské aktivitě na ploše hradiště v novověku.

Obr. 6. Branov. Kresebná dokumentace řezů vally

7. ZHODNOCENÍ VÝSLEDKŮ VÝZKUMU

Začištění severního valu (val IV na obr. 4) přineslo první poznatky o jeho konstrukci. Byla potvrzena předpokládaná absence příkopu. Na řezu jsou bezpochyby nejvýznamnější dvě čocky velice ulehle vrstvy č. 4. Pravděpodobně představují pozůstatky čelní a zadní konstrukce hradby. Dokládají tak, že původní hradba nebyla tvořena jen pouhým náspem. Podle jejich poloh bylo opevnění široké cca 4 m. Bohužel přesnější poznatky o jeho konstrukci (např. přítomnost organických prvků, kulových jam aj.) se kvůli malému rozsahu záchraného výzkumu (pouze řez) nepodařilo zjistit. Rovněž se nepodařilo doložit žádné poznatky k době jeho vzniku a využívání.

LITERATURA

- Bařtová, D. – Bařta, J. 1987: Hřebečníky, okr. Rakovník, Výzkumy v Čechách 1984–1985, 59.
- Beneš, A. 1959: K problémům mohylové kultury doby bronzové ve středních Čechách, Sborník Národního musea v Praze, řada A-Historie 13.
- Benková, I. – Čtverák, V. 2000: Halštatské osídlení na hradě Točníku (okr. Beroun), Archeologie ve středních Čechách 4, 133–146.
- Břicháček, P. 1982: Hýskov, okr. Beroun, Stradonice, okr. Beroun, Výzkumy v Čechách 1978–79, 36, 123–124.
- Castelin, K. 1965: Die Goldprägung der Kelten in böhmischen Ländern. Graz.
- Čtverák, V. – Lutovský, M. – Slabina, M. – Smejtek, L. 2003: Encyklopedie hradišť v Čechách. Praha.
- Durdík, T. 1978: Branov, Výzkumy v Čechách 1975, 13
- John, J. – Stolz, D. 2008: Shluk eneolitických výšinných lokalit v okolí Zbečna (okr. Rakovník), Archeologie ve středních Čechách 12, 135–140.

- Křišťuf, P. – Kovářová, T. 2007: Výzkum ohrazené polohy „Na propadeném zámku“ (k. ú. Branov, okr. Rakovník). In: P. Křišťuf – L. Šmejda – P. Vařeka (edd.), *Opomíjená archeologie 2005–2006*. Plzeň, 117–123.
- Křišťuf, P. – Křišťufová, T. 2010: Archeologický výzkum výšinné lokality v poloze „Na propadeném zámku“ (k. ú. Branov, okr. Rakovník) v roce 2007. In: P. Křišťuf – P. Vařeka (edd.), *Opomíjená archeologie 2007–2008*. Plzeň, 78–87.
- Maličský, J. 1950: Hradiště jižních a jihozápadních Čech v době knovízské až laténské a jejich funkce. Rukopis disertační práce UK. Praha.
- Motyková-Šneidrová, K. 1962: Osada pod Hradištěm u Stradonic, *Památky archeologické* 53, 137–152.
- Paulsen, R. 1931: *Die Münzprägung der Boier*. Leipzig–Wien.
- Píč, J. L. 1909: *Starožitnosti země České III. 1. Čechy za doby knížecí*. Praha.
- Polišenský, T. 2003: Příspěvek ke studiu zázemí oppid ve středních Čechách, *Archeologie ve středních Čechách* 7, 245–255.
- Rybová, A. – Drda, P. 1994: Hradiště by Stradonice. Rebirth of the Celtic oppidum. Praha.
- Sankot, P. 1994: Das La Tène-A Schildgrab von Bránov. Kritik der älteren Dokumentation, *Archeologické rozhledy* 46, 429–453.
- Sklenář, K. 1978: Okresní muzeum v Berouně. Katalog pravěké sbírky. Zprávy Československé společnosti archeologické 20. Praha.
- Sklenář, K. 2003: František Pelz, zapomenutý archeolog křivoklátských lesů, *Archeologie ve středních Čechách* 7, 9–32.
- Stolz, D. 2011: Vývoj vztahu člověka ke krajině Křivoklátska od neolitu do doby stěhování národů, *Bohemia centralis* 31, 499–516.
- Stolz, D. – John, J. – Žák, K. 2012: Nové hradiště nad Vůznicí, k. ú. Běleč, okr. Kladno, *Archeologie ve středních Čechách* 16, 815–819.
- Stolz, D. – Matoušek, V. 2006: Berounsko a Hořovicko v pravěku a raném středověku. Hořovice.
- Stolz, D. – Stolzová, D. 2001: Přehled archeologických výzkumů na Berounsku v letech 1999–2000 a drobné záchranné akce v Chodouni, Praskolesích a Stradonicích, *Archeologie ve středních Čechách* 5, 333–346.
- Stolz, D. – Stolzová, D. 2006: Současný stav povrchového průzkumu výšinných poloh Rakovnicka, *Archeologie ve středních Čechách* 10, 417–428.
- Škoudlínová, A. 1999: Příroda Rakovníka a jeho okolí. Rakovník.
- Štiková, E. 1954: Eneolitické výšinné sídliště u Zbečna, *Archeologické rozhledy* 6, 152–153.
- Vocel, J. E. 1868: *Pravěk země České*. Praha.

A RESCUE EXCAVATION AT THE HILLFORT NEAR BRANOV, RAKOVNÍK DISTRICT

In 2012 a small-scale rescue excavation of a rampart at the hillfort near Branov was carried out as a result of damage caused by tree felling. Thanks to earlier surface collection surveys and visual examinations of the site accompanied by geophysical surveys and test-pitting, we are able to say that this promontory, which is enclosed by a rampart of unknown date, was inhabited over a long time, from the beginning of the Bronze Age until the early Middle Ages. A section through the rampart confirmed the expected absence of a ditch. Possible remains of front and rear structures of the rampart were documented, which is a proof of the fact that the original wall did not consist just of earth. The original fortification was approximately 4 m wide, however, the excavation did not provide enough knowledge about its appearance. The paper also contains a brief overview of prehistoric settlement in the Křivoklát region.

Fig. 1. Location of the site on a map of the Czech Republic

Fig. 2. Path passing through the rampart in photographs from 2003 (above) and 2012 (bottom)

Fig. 3. Wider surroundings of the investigated area

Fig. 4. Plan of the hillfort

Fig. 5. Křivoklát region. Important prehistoric sites

Fig. 6. Branov. Drawing documentation of sections through the ramparts

KATEŘINA BLAŽKOVÁ
MUZEUM T. G. M. RAKOVNÍK, VYSOKÁ 95, 269 01 RAKOVNÍK
archeolog@muzeumtg.cz

DANIEL STOLZ, DANA STOLZOVÁ
ÚSTAV ARCHEOLOGICKÉ PAMÁTKOVÉ PÉČE STŘEDNÍCH ČECH, NAD OLŠINAMI 3/448, 100 00 PRAHA 10
daniel.stolz@uappsc.cz, dana.stolzova@uappsc.cz